

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับพฤติกรรมสุขภาพ
ของผู้ป่วยเบาหวานที่เป็นมุสลิม

นางสาวเดือนจิตร ภัคดีพรหม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-17-4128-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

T 226.56.804

RELATIONSHIPS BETWEEN SELECTED FACTORS AND HEALTH BEHAVIORS
IN MUSLIM PATIENTS WITH DIABETES MELLITUS

Miss Tuanjit Pakdeeprom

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science Program in Nursing Science

Faculty of Nursing

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-17-4128-6

481810

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับพฤติกรรม

สุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานที่เป็นมุสลิม

โดย

นางสาวเดือนจิตร ภักดีพรหม

สาขาวิชา

พยาบาลศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีพร ธนศิลป์

คณะพยาบาลศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ร.ต.อ.หญิง ดร.ยุพิน อังสุโรจน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ร.ต.อ.หญิง ดร.ยุพิน อังสุโรจน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีพร ธนศิลป์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ ศลโกสุม)

เดือนจิตร ภักดีพรหม: ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานที่เป็นมุสลิม. (RELATIONSHIPS BETWEEN SELECTED FACTORS AND HEALTH BEHAVIORS IN MUSLIM PATIENTS WITH DIABETES MELLITUS)
อ.ที่ปรึกษา: ผศ.ดร.สุรพร ธนศิลป์, 130 หน้า. ISBN 974-17-4128-6

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การรับรู้ภาวะสุขภาพ ความเชื่อทางศาสนาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ การรับรู้ความสามารถของตนในการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ กับพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานที่เป็นมุสลิม กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ป่วยเบาหวานที่เป็นมุสลิม อายุระหว่าง 20-59 ปี จำนวน 110 คน ที่เข้ารับการรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลหนองจอก ศูนย์บริการสาธารณสุขในเขตหนองจอก ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามการรับรู้ภาวะสุขภาพ แบบสอบถามความเชื่อทางศาสนาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ แบบสอบถามการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ แบบสอบถามการรับรู้อุปสรรคในการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนในการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ และแบบสอบถามพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานที่เป็นมุสลิม ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และมีความเที่ยงจากการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .79, .81, .82, .84, .83 และ .89 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานที่เป็นมุสลิมอยู่ในระดับดี (\bar{X} =3.16, S.D.=.38)
2. การรับรู้ภาวะสุขภาพ ความเชื่อทางศาสนาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ และการรับรู้ความสามารถของตนในการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานที่เป็นมุสลิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (r =.287, .292, .612 และ .494 ตามลำดับ)
3. การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานที่เป็นมุสลิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (r = .334)

สาขาวิชา.....พยาบาลศาสตร์..... ลายมือชื่อนิสิต..... เดือนจิตร ภักดีพรหม
ปีการศึกษา..... 2548..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... สุรพร ธนศิลป์

4677565736: MAJOR NURSING SCIENCE

KEY WORD: HEALTH BEHAVIORS / MUSLIM PATIENTS WITH DIABETES MELLITUS

TUANJIT PAKDEEPROM: RELATIONSHIPS BETWEEN SELECTED FACTORS AND HEALTH BEHAVIORS IN MUSLIM PATIENTS WITH DIABETES MELLITUS. THESIS ADVISOR: ASST. PROF.SUREEPORN THANASILP, D.N.S.,130 pp. ISBN 974-17-4128-6.

The purpose of this study was to examine the relationships among perceived health status, faith fullness related to health, perceived benefits, perceived barriers, perceived self – efficacy and health behaviors in muslim patients with diabetes mellitus. Study sample consisted of 110 muslim patients with diabetes mellitus selected by multi-stage sampling from Nongjok hospital, primary care unit and public health centre in Nongjok area . The instruments were Demographic, Perceived health status, Faith fullness related to health, Perceived benefits, Perceived barriers , Perceived self – efficacy and Health behaviors Questionnaires. These instruments were tested for content validity by a panel of experts. Internal consistency reliability for each questionnaire, tested by Cronbach' s alpha were .79, .81, .82, .84, .83 and .89, respectively. The data were analyzed for mean, standard deviation and Pearson's product moment correlation.

Major findings were as follows:

1. Muslim patients with diabetes mellitus had health behaviors at medium level ($\bar{X}=3.16$, S.D.=.38).
2. There was significant positive relationships between perceived health status, faith fullness related to health, perceived benefits, perceived self–efficacy and health behaviors of muslim patients with diabetes mellitus ($r=.287$, $.292$, $.612$ and $.494$, respectively, $p< .05$).
3. There was a significant negative relationship between perceived barriers and health behaviors of muslim patients with diabetes mellitus ($r=.334$, $p< .05$).

Field of study.....Nursing Science.....

Student's signature.....

Tuanjit Pakdeeprom

Academic year.....2005.....

Advisor's signature.....

Sureeporn Thanasilp

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถ เมตตา และความช่วยเหลืออย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวีพร ธนศิลป์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาทั้งในและนอกเวลาราชการ ในการให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆด้วยความห่วงใย เอาใจใส่ และสนับสนุนให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยอย่างยิ่งเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร.ต.อ.หญิง ดร.ยุพิน อังสุโรจน์ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ ศลโกสุม กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และกราบขอบพระคุณคณาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ด้วยความรักและห่วงใยตลอดระยะเวลาของการศึกษา

กราบขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่ายิ่งในการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม รวมทั้งข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงเครื่องมือวิจัย กราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลหนองจอก หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล หัวหน้าแผนกสูติ-นรีเวชกรรม พยาบาลประจำแผนกอุบัติเหตุ-ฉุกเฉินและสูติ-นรีเวชกรรมทุกท่านที่สละเวลาทำงานเพิ่มขึ้นในวันที่ผู้วิจัยขอลาหยุดเพื่อศึกษา และขอขอบคุณหัวหน้าศูนย์บริการสาธารณสุขทั้ง 6 แห่ง เจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทำวิจัยครั้งนี้ และขอบพระคุณผู้ป่วยเบาหวานทุกท่านที่กรุณาสละเวลาและให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ด้วยความเต็มใจ

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณคุณพ่อคุณแม่ที่เป็นที่รักยิ่งและสนับสนุนการศึกษาด้วยความรักความห่วงใย ตลอดจนถึงพี่ที่คอยสนับสนุนด้านเงินทุนและกำลังใจ รวมทั้งเพื่อนร่วมรุ่นทุกคนที่คอยเป็นห่วง และคอยให้ความช่วยเหลือในการศึกษาครั้งนี้ ด้วยน้ำใจไมตรีจากบุคคลมากมาย วิทยานิพนธ์เล่มนี้จึงสำเร็จลงได้ด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่ 1	
1. บทนำ	
ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน.....	12
บทบาทพยาบาลในการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ.....	15
แบบจำลองการส่งเสริมสุขภาพ.....	27
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานที่เป็นมุสลิม.....	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	45
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	48
3. วิธีดำเนินการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	49
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	62
การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง.....	64
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64

	๗
	หน้า
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย.....	75
การอภิปรายผลการวิจัย.....	77
ข้อเสนอแนะ.....	85
รายการอ้างอิง.....	86
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	92
ภาคผนวก ข จดหมายเรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ และจดหมายขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัย.....	94
ภาคผนวก ค เอกสารการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง.....	102
ภาคผนวก ง ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	106
ภาคผนวก จ สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	115
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	130

สารบัญตาราง

หน้า

1. คำสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคของ แบบสอบถามการรับรู้ภาวะสุขภาพ ความเชื่อในการปฏิบัติตนตามหลักศาสนา การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติ พฤติกรรมสุขภาพการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ การรับรู้ ความสามารถของตนในการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพโดยรวม.....	62
2. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส.....	66
3. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการรับรู้ภาวะสุขภาพความ เชื่อในการปฏิบัติตนตามหลักศาสนา การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติ กรรมสุขภาพ การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ การรับรู้ ความสามารถของตนในการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพโดยรวม.....	67
4. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของพฤติกรรมสุขภาพรายด้าน และโดยรวม.....	70
5. คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาวะสุขภาพ ความเชื่อในการปฏิบัติ ตนตามหลักศาสนา การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ การรับ รู้อุปสรรคในการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ การรับรู้ความสามารถของตนในการ ปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพโดยรวมของกลุ่มตัวอย่าง.....	72
6. คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาวะสุขภาพ ความเชื่อในการปฏิบัติ ตนตามหลักศาสนา การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ การรับ รู้อุปสรรคในการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ การรับรู้ความสามารถของตนในการ ปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพรายด้านของกลุ่มตัวอย่าง.....	73
7. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการรับรู้ภาวะสุขภาพรายด้าน และโดยรวม.....	120
8. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติ พฤติกรรมสุขภาพโดยรวม.....	121
9. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติ พฤติกรรมสุขภาพโดยรวม.....	122

10. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการรับความสามารถของตน ในการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพโดยรวม.....	122
11. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้ภาวะสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายชื่อ.....	124
12. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติ กรรมสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายชื่อ.....	125
13. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติพฤติ กรรมสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายชื่อ.....	126
14. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้ความสามารถของตนในการ ปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายชื่อ.....	127
15. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมสุขภาพจำแนกตามรายชื่อ.....	128